

У КАНЦАМА СОПСТВЕНОГ ЖИВОТА

Немања Ротар, *Сушрадан њосле деџињсџива. Књџза о Мики Антићу, нежносџи, џишџама и одрасџању*, „Архипелаг”, Београд 2014

У свакој књижевној епохи можемо издвојити доминантне врсте које су најподобније за одражавање духа времена. Судећи по насловима који су преплавили излоге књижара и полице библиотека намењене бестселерима, (ауто)биографије су постале врло тражено штиво. Такозвана „селебрити” књижевност сведочи у корист тврдње да књиге постају роба, а да је тржиште гладно спектакла и добре забаве на рачун литерарних вредности и битних функција књижевности.

Данашње биографије углавном су лишене онога што се претходних столећа подразумевало под доменом књижевности, на пример да је сама књижевна делатност социјално повлашћена, а да су писци репрезентативне фигуре једне културе. Изостанак пресудних функција књижевности пропраћен је слабљењем метафоричког и естетског потенцијала језика, као и свих обележја једног народа или културе коју репрезентује.

Назначени контекст књижевности, који и сам Немања Ротар промишља на више места у књизи *Сушрадан њосле деџињсџива. Књџза о Мики Антићу, нежносџи, џишџама и одрасџању*, између осталог, један је од покретача овог дела. Његова жанровска одредница проистиче из књижевног дијалога са Мирославом Антићем, који је негирао потребу за писањем аутобиографије тврдњом да је важније, и сасвим довољно, живети живот. На тај став Ротар одговара романираним биографијом, која је делимично и аутобиографија, чиме следи принцип онеобичавања навођења животних података којима је и сам песник био склон.

Унутар корица Ротарове књиге (састављене од шеснаест целина, уз „Додатак” у виду породичних фотографија и разгледница са Антићевим потписом), наилазимо на различите дискурсе који овој прози, по намери аутора, треба да обезбеде квалитете пресудне за сврставање дела у остварења интелектуалног карактера, чију кризу бележи. Међутим, у таквом приповедном поступку аутор усмерава приповедање токовима који га одводе у сасвим другу крајност, чиме се на први поглед оригинална замисао онеобичавања приче претвара у сентименталне уздахе и патетичне медитације који одјекују просторима војвођанске равнице.

Одређена поглавља књиге потпуно су посвећена песнику и пропраћена су коментарима аутора, допунама, објашњењима и неретко духовитим опаскама. Тумачења Антићеве поетике и уметничког рада издвајају се под насловом „Антићев поетски успон од маховине до звезда”. Оваква поглавља књиге су, посматрано у целини, најуспелија, јер одговарају основној намери – да се испише Антићева биографија – а у извесној мери кореспондирају и са поглављем „Тајни Антићев дневник. Апокриф”.

Чини се да се на формалном плану може завршити позитивно вредновање Ротарове књиге. Посматрана на плану садржине, биографија Мике Антића не доноси нам значајне новине из песничког живота које би већ утврђену слику обогатиле нечим пресудно важним, већ, можда, нијансира постојеће податке другачијим колоритом, будући да између аутора и песника постоји породична веза.

Оно што је садржајно најупечатљивије, а уједно чини и најслабија места ове књиге, исприповедано је исповедним тоном и натопљено патетиком која одаје утисак читања сентименталних романа у пуном процвату. Аутор се непрекидно и носталгично враћа у прошлост, у доба сопствене младости, доба социјалистичког друштва, које карактерише као „златно време”. Из таквих редова, који се више пута понављају, стиховски извиру сетни уздаси и меланхолична расположења као подлога из које израста критика актуелног начина живота, комуникације, друштвених активности, па и самог постојања књижевности. Притом, аутор не проналази никакав афирмативни смислени потенцијал новог доба.

Приповедајући у наглашеном маниру о прошлости, аутор, чини се, искључује млађе генерације читалаца из свог дела, јер много је оних који нису одрастали, нити су живели у „златном” времену његове младости, па стога не могу из понуђене перспективе посматрати свет који се у књизи идеализује. Искључивање свега вредносног што карактерише данашњицу посве је антикњижевни, антихумани и уопште антиуметнички поступак, што је за једног озбиљног аутора недопустиво.

Објавити књигу значи понудити је широкој маси читалаца, а оваквим гестом Ротар као да ограничава њену рецепцију. Једино још недостаје у напоменама – није за млађе од тридесет година. Да је Немања Ротар дело означио као личну исповест, сећања, дневничке записе, можда би она и била прихватљива. Овако, настојећи да се одбрани од „антиинтелектуалистичке” поетике, упадао је у сопствене замке и остајао далеко од циљева које је себи поставио, а дело оставио без озбиљнијих књижевноуметничких домета.

Андреа Беаџа БИЦОК

ПОЕЗИЈА И САВРЕМЕНОСТ

Славко Гордић, *Сродсџва и раздаљине*, „Академска књига”, Нови Сад 2014

Као мото своје књиге *Сродсџва и раздаљине* о којој говоримо, Славко Гордић могао је да стави стихове Рајка Лукача: „Читалац поезије сте! / Зар ви постојите? / Какво изненађење? Нисте дух?”, а можда би јој пристајао и поднаслов који би гласио *Дневник једног усамљеног чииџача*.